USNESENÍ

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dany Mazákové a soudkyň JUDr. Miluše Krejzlíkové a JUDr. Drahomíry Šorfové ve věci

žalobkyně: [redacted], narozená [redacted]
bytem [redacted],
zastoupená advokátem JUDr. Viktorem Pakem
sídlem Francouzská 171/28, 120 00 Praha 2 - Vinohrady

proti
žalovanému: **Ústav chirurgie ruky a plastické chirurgie,** IČO 00193011
sídlem Dr. Farského 267, 512 11 Vysoké nad Jizerou
zastoupený advokátem JUDr. Danielem Novotným, Ph.D.
sídlem Valdštejnovo náměstí 76, 506 01 Jičín

o zaplacení 1.201.189 Kč s příslušenstvím a peněžitého důchodu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti

k odvolání žalobkyně proti rozsudku Okresního soudu v Semilech ze dne 21. 2. 2018 č. j. 5 C 168/2013-314

takto:

Rozsudek okresního soudu se **zrušuje** a věc se okresnímu soudu **vrací** k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem okresní soud zamítl žalobu, kterou se žalobkyně po žalovaném domáhala zaplacení 188.480 Kč s úrokem z prodlení 7,75 % od 26. 5. 2012 do zaplacení, 727.502 Kč s úrokem z prodlení 8,05 % od 12. 9. 2014 do zaplacení, 285.207 Kč s úrokem z prodlení 8,05 % od 21. 9. 2016 do zaplacení a měsíčního peněžitého důchodu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti ve výši stanovené soudem počínaje lednem 2014 s příslušenstvím (výrok I). Žalobkyni uložil zaplatit žalovanému náklady řízení 138.802,90 Kč k rukám jeho zástupce (výrok II) a zaplatit České republice – Okresnímu soudu v Semilech náklady řízení 29.296,50 Kč (výrok III); vše do tří dnů od právní moci rozsudku.

2. Žalobkyně se žalobou podanou u okresního soudu dne 23. 10. 2013 domáhala náhrady škody na zdraví, když tvrdila, že v důsledku jednání žalovaného došlo k poškození jejího zdraví, a to: k vzniku a rozvoji komplexního regionálního bolestivého syndromu (CRPS), v jehož důsledku pociťuje neuropatickou bolest v oblasti jizvy a má omezenou hybnost v kloubu palce (přičemž rozvoj CRPS jednoznačně souvisí s pozdním uvolněním fixace po operaci ze dne [redacted] 2011), a ztrátě citlivosti na dorzální straně a špičce levého palce, jejíž příčinou je revize původní jizvy za účelem odstranění bolestivosti při operaci dne [redacted] 2012 a přerušení nervu v terénu změněném CRPS.

3. Žalovaný s žalobou nesouhlasil. Namítal, že operace dne [redacted] 2011 i další léčení žalobkyně probíhalo bez komplikací. Po první operaci byl u žalobkyně sádrový obvaz nahrazen tzv. „softcastem“ – umělohmotnou odlehčenou cirkulární dlahou, která měla sloužit k fixaci po dobu následujících 6 týdnů. Přestože se u žalobkyně poté objevily potíže spočívající v otoku

ruky a v intenzivních bolestech, kontaktovala operatéra pouze e-mailem dne 5. 1. 2012 a namísto kontroly v místě zákroku vyhledala spádové ortopedické pracoviště (ortopedickou ordinaci [redacted]). Stejný postup, tedy kontrolu ve spádové ortopedické ambulanci, zvolila žalobkyně i dne 18. 1. 2012 a dne 19. 1. 2012. Při telefonickém rozhovoru s operatérem dne 23. 1. 2012 pak operatér žalobkyni ihned doporučil následnou hospitalizaci, ke které se dostavila dne 25. 1. 2012. Dne [redacted] 2012 byl proveden druhý zákrok spočívající v revizi sensitivních nervů (odstranění hypersenzitivity jizvy) a vyřešení flexní kontraktury mezičlánkového kloubu palce (narovnání palce). V důsledku rozvinutých komplikací po operaci dne [redacted] 2011 totiž u žalobkyně přetrvávala nepřiměřeně přecitlivělá jizva a přiohnutý palec v konečném kloubu. Kromě odstranění pocitu citlivé jizvy žalobkyně vyžadovala i narovnání palce pro výkon stomatologické praxe. Možné způsoby narovnání palce, odstranění hypersenzitivity jizvy a možné komplikace obou zákroků konzultovala s žalobkyní osobně [redacted] zdravotnického zařízení [redacted]. [redacted]. Při osobním rozhovoru byly žalobkyni nastíněny všechny možné kroky, konzultována nutnost jednotlivých zákroků a možné komplikace. Žalovaný postupoval lege artis, zhoršení pooperačního stavu po aplikaci odlehčené dlahy neměl možnost zvrátit a tvrzené porušení senzitivní větve vřetenního nervu pro palec levé ruky a ztráta citlivosti části palce nevznikly v důsledku chybného postupu žalovaného při provádění lékařského zákroku. Dále poukazoval na to, že velkou měrou jsou komplikace, které se u žalobkyně vyskytly, spojeny i s jejím psychickým stavem a současný zdravotní stav žalobkyně, tedy snížení její pracovní schopnosti o 35 %, není zapříčiněn pouze následky po operaci levé ruky, ale jeho příčinou dle posudku lékařky OSSZ [redacted]. [redacted] je především oboustranná iritovaná rhizartrósa, tedy postižení kloubů obou rukou.

4. Okresní soud vzal za prokázané, že žalovaný provedl dne [redacted] 2011 operaci rhizartrósy na levé ruce žalobkyně. Uzavřel, že operace (i následný postup včetně nahrazení sádrového obvazu softcastem na dobu šesti týdnů) byla shledána lege artis (viz znalecký posudek Fakultní nemocnice Olomouc ze dne 25. 6. 2014). Po aplikaci softcastu provedené žalovaným dne [redacted] 2011 došlo u žalobkyně k rozvoji CRPS – komplexního regionálního bolestivého syndromu a žalobkyně má omezenou hybnost v kloubu palce levé ruky. Rozvoj CRPS u žalobkyně jednoznačně souvisí s pozdním uvolněním fixace, neboť v případě včasného uvolnění fixace by byly následky pro zdraví žalobkyně zcela jistě příznivější, než jakým čelí v současné době. Dospěl však k závěru, že na straně žalovaného nedošlo při pooperační komplikaci po přiložení softcastu k porušení povinnosti dle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o zdravotních službách a žalovaný nepochybil, když dne 9. 1. 2012 doporučil žalobkyni návštěvu místního lékaře a nepochybil ani v reakci na e-mail ze dne 22. 1. 2012 a následný telefonát, kdy okamžitě pozval žalobkyni k hospitalizaci a zahájil příslušnou léčbu. V této souvislosti uvedl, že žalobkyně zvolila k řešení svého pooperačního stavu e-mailovou komunikaci, která je pro případy vyžadující včasný zásah lékaře naprosto nevhodná. Správným shledal postup žalobkyně v tom smyslu, že po vzniku bolestí začala navštěvovat spádové lékaře ve svém bydlišti. Dne 5. 1. 2012 navštívila [redacted]. [redacted], který si nepochybně musel být vědom možného vzniku CRPS a sám mohl žalobkyni nařídit okamžitou návštěvu žalovaného nebo s ním konzultovat další postup. Tento lékař však doporučil žalobkyni týden vydržet s ohledem na zjištěný stav ruky. Dne 8. 1. 2012 napsala žalobkyně další e-mail [redacted]. [redacted] a ten jí doporučil, aby obvaz nastřihla a navštívila nejbližší lékařské zařízení. Následně žalobkyně denně navštěvovala místní lékaře až do 22. 1. 2012, kdy byla pozvána k žalovanému. Nepozvání ke kontrole u žalovaného hned při telefonickém rozhovoru dne 9. 1. 2012 by po čistě formální stránce bylo možno kvalifikovat jako porušení povinnosti žalovaného při pooperačním postupu, avšak vzhledem ke skutečnosti, že žalobkyně již navštívila specialistu v místě svého bydliště, které je od žalovaného značně vzdáleno a tento lékař byl se stavem ruky žalobkyně seznámen, shledal okresní soud postup [redacted]. [redacted] jako racionální a nevybočující z povinnosti lékaře

poskytovat odborné zdravotní služby a předcházet vzniku újmy na zdraví. Kromě toho, i pokud by nepozvání žalobkyně [redacted] na pracoviště žalovaného v reakci na její e-mail ze dne 8. 1. 2012 mělo být považováno za porušení povinnosti lékaře, neshledal okresní soud příčinnou souvislost mezi tímto event. porušením a vznikem škody. Žalobkyně byla od počátku, tj. od 2. 1. 2012 do 22. 1. 2012, léčena u spádových lékařů, kteří včas neodstranili fixaci ruky a došlo tak k rozvoji CRPS. Právě tato jejich léčba představuje podstatnou a výlučnou příčinu vzniklé újmy na zdraví žalobkyně, neboť došlo k prodlení s odstraněním fixace, která byla sejmuta až 18. 1. 2012. K řádné léčbě a přinejmenším ke zmírnění následku vzniku CRPS tedy mohlo a mělo dojít jinde než na pracovišti žalovaného. Tím byla příčinná souvislost přetržena a odkázání na spádové lékaře v místě bydliště žalobkyně jako samostatná příčina vzniku škody neobstojí.

5. Ohledně druhé zjištěné újmy na zdraví žalobkyně spočívající ve ztrátě citlivosti dorzální strany a špičky levého palce okresní soud uzavřel, že postup při operaci dne [redacted] 2012 byl lege artis a operatér v daném případě s ohledem na individuální situaci žalobkyně zvolil postup, který je v souladu s poznatky lékařské vědy. Okresní soud se dále zabýval tím, zda byly žalobkyni před operací poskytnuty řádné a úplné informace o zákroku, na jejichž základě mohla poskytnout úplný a svobodný souhlas se zákrokem. Zjistil, že mezi žalobkyní a [redacted] ([redacted] žalovaného) došlo k vzájemnému setkání, při kterém byly žalobkyni poskytnuty relevantní informace o chystaném zákroku. Neuvěřil výpovědi svědkyně [redacted], že informace o zákroku poskytla žalobkyni den před operací, tj. dne [redacted] 2012 a naopak uzavřel, že k setkání došlo v den operace. Poukázal na to, že žalobkyně považovala informace od [redacted], které jí sdělil při úvodním vyšetření, za nedostatečné, a proto chtěla svůj stav konzultovat i s jiným lékařem a byla jí přislíbena konzultace s [redacted]. Večer před operací žalobkyně odmítla podepsat písemný informovaný souhlas, a pokud by mělo dojít k setkání žalobkyně s [redacted] den před operací, nebyl by důvod, aby žalobkyně tento souhlas nepodepsala. Okresní soud dospěl k závěru, že k setkání žalobkyně s [redacted] a podání informací o zákroku došlo až v den operace a uvedl, že i když přesný obsah rozhovoru nebyl zjištěn, je nutné přihlédnout k lékařskému vzdělání žalobkyně a ke skutečnosti, že sama jako zubařka má také informační povinnost k pacientům a musí jí být znám nutný obsah informací před zákrokem. Pokud dle svého tvrzení měla možnost klást otázky a řešila s [redacted] následující zákrok, dostalo se jí zákonem požadovaných informací, a to i s ohledem na to, že zákrok s ní dne 21. 5. 2012 probral i [redacted]. Poté okresní soud uzavřel, že pouhé poskytnutí kvalifikovaných informací ze strany poskytovatele zdravotní péče podle § 31 zákona o zdravotní péči nezakládá jeho oprávnění zákrok provést. Souhlas dle § 34 odst. 1 zákona o zdravotních službách musí být nejen informovaný, tj. musí být dán až po poskytnutí všech informací ze strany poskytovatele zdravotní služby, ale kumulativně také svobodný, tj. musí být dán bez jakéhokoliv nátlaku. Jen takový souhlas lze považovat za platný. Žalobkyně však v okamžiku, kdy jí byly poskytnuty relevantní informace, nebyla schopna svobodný souhlas udělit. Především k rozhovoru došlo bezprostředně před samotnou operací a žalobkyně tak měla minimum času na vyhodnocení získaných informací a následné rozhodnutí. Navíc již byla pod vlivem podaných léků a její způsobilost vnímat podávané informace mohla být ovlivněna. Vše již bylo nachystáno na plánovanou operaci, což je pro pacienta značně zavazující a vyjádření nesouhlasu by v takové situaci bylo nepochybně značně psychicky stresující. Vzhledem k tomu udělení souhlasu v takové chvíli by nemohlo být považováno za svobodné. Řádný, svobodný a informovaný souhlas žalobkyně se zákrokem dne [redacted] 2012 tedy nebyl dán a žalovaný porušil svou zákonnou povinnost poskytnout zdravotní služby a lékařský zákrok pouze za předpokladu poskytnutí takového souhlasu. Při operaci dne [redacted] 2012 přitom došlo k újmě na zdraví žalobkyně spočívající ve ztrátě citlivosti dorza a špičky palce levé ruky. Dále se okresní soud zabýval otázkou, zda mezi uvedeným porušením povinnosti žalovaného a vzniklou škodou

žalobkyně existuje příčinná souvislost, resp. tím, zda by žalobkyně v případě řádného poučení ze strany žalovaného souhlasila se zákrokem, při kterém jí vznikla újma na zdraví. Dospěl k závěru, že žalobkyně neuvedla žádné rozumné důvody, pro které by ani po řádném poučení o zákroku ze strany žalovaného neposkytla s operací provedenou dne [redacted] 2012 souhlas. Uvedl, že žalobkyně při výpovědi nebyla schopna uvést, z jakých důvodů by s operací uskutečněnou dne [redacted] 2012 nesouhlasila, pokud by jí byly poskytnuty kvalifikované informace o zákroku. Její tvrzení bylo povšechné a neurčité s tím, že neví, zda by zákrok v takovém případě podstoupila, musela by to zvažovat. V případě řádného poučení před zákrokem by se žalobkyni dostalo informace, že ztráta citlivosti je vysoce pravděpodobná, ale nepříliš významná a při běžné činnosti nelimitující (v doplnění znaleckého posudku Fakultní nemocnice Olomouc ze dne 5. 6. 2017 je uvedeno správné poučení před zákrokem dne [redacted] 2012, které se mělo žalobkyni dostat). Je pravdou, že žalobkyně je zubařkou a při své práci potřebuje cit v ruce, sama však ve výpovědi uvedla, že jí v současné době vadí zejména bolestivost, necitlivost se dá vydržet a omezuje ji pouze při manipulaci s malými předměty, k čemuž již zaučila sestřičku v ordinaci. Žalobkyně svou praxi nemohla před zákrokem vykonávat především z důvodu bolestivosti ruky, přičemž dlouhodobá rehabilitace nezabírala. Právě odstranění bolestivosti bylo hlavním účelem zákroku spočívajícím ve vytnutí jizvy. Při zhodnocení proporcionality mezi možným odstraněním bolestivosti a malou ztrátou citlivosti na bříšku palce by rozumně uvažující člověk v situaci žalobkyně operaci i přes riziko ztráty citlivosti podstoupil, neboť pracovní omezení při dlouhodobě bolestivé ruce je nepochybně větší než omezení v důsledku mírné ztráty citlivosti, kterou lze vykompenzovat pomocí zaučené sestry. Kromě toho žalobkyně podstoupila dne [redacted] 2014 operaci rhizartrózy na pravé ruce, tedy identický zákrok jako dne [redacted] 2011. Před tímto zákrokem si musela být po předchozích zkušenostech na levé ruce vědoma všech možných následků, které s sebou operace přináší, včetně pooperačních komplikací, přesto se k takovému zákroku odhodlala. Okresní soud tedy uvedl, že je přesvědčen, že právě s vyhlídkou odstranění bolestivosti by žalobkyně zákrok dne [redacted] 2012 i po řádném poučení podstoupila. Postup žalovaného jinak lege artis při provedené operaci dne [redacted] 2012 tedy nezakládá jeho odpovědnost za újmu na zdraví žalobkyně v podobě ztráty citlivosti dorza a špičky levého palce.

6. Proti rozsudku okresního soudu podala žalobkyně odvolání. Nesporovala skutkové a právní závěry okresního soudu, pokud jde o projevy komplexního regionálního a bolestivého syndromu CRPS souvisejícího s pozdním uvolněním fixace „softcastem“ po operaci ze dne [redacted] 2011, když souhlasila s tím, že za pozdní uvolnění fixace nesou odpovědnost spádoví lékaři v místě jejího bydliště, které navštěvovala v době od 5. 1. 2012 do 18. 1. 2012, a tedy že k řádné léčbě a přinejmenším ke zmírnění následků vzniku CRPS mohlo a mělo dojít jinde než na pracovišti žalovaného. Souhlasila se závěrem okresního soudu, že operativní revize původní jizvy za účelem odstranění bolestivosti ze dne [redacted] 2012 proběhla bez jejího řádného, svobodného a informovaného souhlasu. Sporovala však závěr okresního soudu, že by i v případě řádného poučení ze strany žalovaného před operací dne [redacted] 2012 a poučení o možných rizicích tohoto zákroku spočívajících v narušení citlivosti dorzální strany palce zákrok stejně podstoupila. Měla za to, že požadavek okresního soudu, aby krom předpokladu vzniku škody, porušení právní povinnosti a existence příčinné souvislosti prokazovala své potenciální úvahy a svá potenciální rozhodnutí za čistě hypotetické situace, kdy by se jí řádného poučení dostalo, jež však v důsledku protiprávního jednání žalovaného vůbec nenastala, zjevně zcela překračuje jakékoliv podmínky a postupy stanovené zákonem. Navrhla, aby byl rozsudek okresního soudu zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení.

7. Žalovaný ve svém vyjádření k odvolání navrhl potvrzení rozsudku okresního soudu. Uvedl, že se v případě rozhodování okresního soudu nejednalo o jakýsi uměle vytvořený čtvrtý předpoklad ke vzniku odpovědnosti za škodu, jak se domnívá žalobkyně, ale okresní soud se

Shodu s prvopisem potvrzuje [redacted]

zabýval existencí příčinné souvislosti jako jedním ze tří předpokladů daných zákonem, aby mohl rozhodnout o odpovědnosti žalovaného za škodu vzniklou žalobkyni. Zjišťování všech tří předpokladů odpovědnosti za škodu je tak zcela v souladu se zákonem a nelze postup okresního soudu označit za nesprávný.

8. Odvolací soud přezkoumal napadený rozsudek okresního soudu i řízení jemu předcházející, zopakoval důkaz výslechem žalobkyně (§ 213 odst. 2 o. s. ř.) a dospěl k závěru, že odvolání je důvodné. Se zřetelem k odvolacím námitkám žalobkyně odvolací soud přezkoumal rozhodnutí okresního soudu pouze ve vztahu k závěrům okresního soudu o tvrzené škodě na zdraví žalobkyně, která měla vzniknout v důsledku operace ze dne [redacted] 2012 v příčinné souvislosti s porušením povinnosti žalovaného, který poskytl zdravotní služby a lékařský zákrok bez řádného souhlasu žalobkyně (při odvolacím jednání dne 9. 10. 2018 zástupce žalobkyně výslovně uvedl, že odvolání směřuje pouze do závěru okresního soudu, že žalobkyně neprokázala, že by při řádném poučení druhou operaci nepodstoupila).

9. Škoda měla vzniknout v důsledku zákroku ze dne [redacted] 2012, a proto je třeba věc posoudit dle zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (§ 3028 odst. 1 a 2 zákona č. 89/2012 Sb.), dále jen obč. zák.

10. Dle § 420 odst. 1 obč. zák. každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti. Základním předpokladem odpovědnosti za škodu je porušení právní povinnosti (protiprávní úkon), vznik škody a existence příčinné souvislosti mezi protiprávním úkonem a vznikem škody.

11. Dle § 31 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, ve znění účinném do 9. 12. 2012, je poskytovatel zdravotních služeb povinen a) zajistit, aby byl pacient srozumitelným způsobem v dostatečném rozsahu informován o svém zdravotním stavu a o navrženém individuálním léčebném postupu a všech jeho změnách a b) umožnit pacientovi nebo osobě určené pacientem klást doplňující otázky vztahující se k jeho zdravotnímu stavu a navrhovaným zdravotním službám, které musí být srozumitelně zodpovězeny.

12. Dle § 31 odst. 2 zákona o zdravotních službách, informace o zdravotním stavu podle odstavce 1 obsahuje údaje o a) příčině a původu nemoci, jsou-li známy, jejím stádiu a předpokládaném vývoji, b) účelu, povaze, předpokládaném přínosu, možných důsledcích a rizicích navrhovaných zdravotních služeb, včetně jednotlivých zdravotních výkonů, c) jiných možnostech poskytnutí zdravotních služeb, jejich vhodnosti, přínosech a rizicích pro pacienta, d) další potřebné léčbě, e) omezeních a doporučeních ve způsobu života s ohledem na zdravotní stav a f) možnosti vzdát se podání informace o zdravotním stavu podle § 32a a určit osoby podle § 32 a § 33 nebo vyslovit zákaz o podávání informací o zdravotním stavu podle § 33. Informace o zdravotním stavu je pacientovi sdělena při přijetí do péče a dále vždy, je-li to s ohledem na poskytované zdravotní služby nebo zdravotní stav pacienta účelné.

13. Podle § 31 odst. 3 zákona o zdravotních službách informaci o zdravotním stavu podává ošetřující zdravotnický pracovník způsobilý k poskytování zdravotních služeb, kterých se podání informace týká; ošetřující zdravotnický pracovník provede do zdravotnické dokumentace záznam o tom, že byla informace podána.

14. Podle § 34 odst. 1 zákona o zdravotních službách se souhlas s poskytnutím zdravotních služeb (dále jen „souhlas“) pokládá za svobodný, je-li dán bez jakéhokoliv nátlaku a za informovaný, je-li pacientovi před vyslovením souhlasu podána informace podle § 31; souhlas se pokládá za informovaný také v případě, že se pacient podle § 32 odst. 1 podání informace vzdal.

Shodu s prvopisem potvrzuje [redacted]

15. Podle § 34 odst. 2 zákona o zdravotních službách se písemná forma souhlasu vyžaduje, pokud tak stanoví jiný právní předpis nebo pokud tak s ohledem na charakter poskytovaných zdravotních služeb určí poskytovatel. Souhlas s hospitalizací musí být vždy v písemné formě. Na vyžádání je pacientovi poskytnuta kopie písemné formy souhlasu.

16. Podle článku 5 Úmluvy o biomedicíně jakýkoli zákrok v oblasti péče o zdraví je možno provést pouze za podmínky, že k němu dotčená osoba poskytla svobodný a informovaný souhlas. Citované ustanovení je projevem ochrany autonomie vůle pacienta a svobody jeho rozhodování. Výrazem „svobodný a informovaný souhlas" je míněn souhlas daný v situaci, v níž se pacient, jemuž byl objasněn mimo jiné účel, povaha, rizika a alternativy zákroku, jakož i následky jeho neprovedení, bez nátlaku a s dostatkem času na rozvážení a s možností položit doplňující otázky rozhodne navrhovaný zákrok podstoupit.

17. Odpovědnost poskytovatele zdravotní péče za škodu na zdraví podle § 420 a § 421 obč. zák. v případě nedostatečného poučení o možných rizicích a alternativách zákroku, ač jinak byla zdravotnická služba poskytnuta lege artis, nastává jen tehdy, prokáže-li pacient, že při znalosti rozhodných skutečností (o nichž měl být poučen) bylo reálně pravděpodobné, že by se rozhodl jinak, tj. že zákrok nepodstoupí. Při úvaze, o čem poučit, je nutno vycházet z kombinace a pravděpodobnosti rizika určitého možného nepříznivého vývoje či nepříznivých následků zákroku a závažnosti takových následků pro celkový zdravotní stav pacienta. Čím závažnější budou nepříznivé následky v případě naplnění rizika, tím menší pravděpodobnost bude stačit ke vzniku povinnosti o nich pacienta poučit. Při posouzení existence příčinné souvislosti mezi nedostatečným poučením a vznikem škody je nutno především vyhodnotit, jakého poučení se pacientovi dostalo, popř. mělo dostat. Poučení musí být takové, aby i laik mohl zvážit rizika zákroku a rozhodnout se, zda jej podstoupí či nikoli. Odpovědnost zdravotnického zařízení v uvedených případech nastává jen tehdy, prokáže-li pacient, že při znalosti rozhodných skutečností (o nichž měl být poučen) bylo reálně pravděpodobné, že by se rozhodl jinak, tj. že zákrok nepodstoupí. V mnoha případech (zejména tam, kde neprovedení zákroku představuje větší riziko poškození zdraví než jeho provedení) totiž bude platit, že i kdyby pacient býval onu chybějící informaci před zákrokem měl, rozhodl by se zcela stejně, tedy že výkon podstoupí. Pak je ovšem spravedlivé, aby důsledky lege artis provedeného zákroku i riziko jeho případného nezdaru nesl sám (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2015 sp. zn. 25 Cdo 1381/2013).

18. Ve shodě s okresním soudem odvolací soud dospěl k závěru, že žalovaný porušil svoji právní povinnost, neboť operaci dne [redacted] 2012 provedl, aniž by byl ze strany žalobkyně udělen informovaný souhlas. Písemný souhlas žalobkyně (tak jako před operací dne [redacted] 2011) nedala. Pokud jde o ústní souhlas, odvolací soud se ztotožňuje se skutkovými závěry okresního soudu, že řádný, svobodný a informovaný souhlas žalobkyně k operaci dne [redacted] 2012 dán nebyl. V tomto smyslu odvolací soud odkazuje zcela na odůvodnění rozsudku okresního soudu. Pro úplnost je třeba uvést, že pokud jde o poskytnutí informací před touto operací ze strany žalovaného, ani svědkyně [redacted] ([redacted] žalovaného), která měla informace žalobkyni poskytnout, si nevzpomněla, na jaká konkrétní rizika zákroku žalobkyni upozornila. Svědek [redacted]. [redacted] uvedl, že sám o hrozícím následku (který nastal) žalobkyni výslovně nepoučil. Odvolací soud se shoduje i se závěrem okresního soudu, že provedení operace dne [redacted] 2012 bez informovaného souhlasu žalobkyně je porušením povinnosti žalovaného. Cílem operace uskutečněné dne [redacted] 2012 bylo odstranění bolestivosti jizvy a zlepšení hybnosti palce. Dle znaleckého posudku (viz výslech [redacted]. [redacted]) omezená hybnost palce je následkem Sudeckova syndromu a za účelem zlepšení hybnosti palce byla provedena revize šlachy, která však neměla pro žalobkyni žádné negativní zdravotní důsledky. Při operaci dne [redacted] 2012 však došlo k poškození povrchové větve nervu radialis a v důsledku toho ke snížení citlivosti na dorzální straně a na špičce palce levé ruky žalobkyně. K těmto komplikacím dochází v pooperačně zjizveném, obtížně

přehledném terénu. Primární vliv na citlivost palce mělo přerušení nervu. Lze tedy uzavřít, že žalobkyni vznikla v důsledku operace dne [redacted] 2012 škoda na zdraví spočívající ve ztrátě citlivosti dorzální strany a špičky palce levé ruky. Postup lékaře při tomto zákroku byl znaleckým ústavem hodnocen jako postup lege artis. V takovém případě odpovědnost žalovaného (dle ustálené judikatury Nejvyššího soudu) nastává jen tehdy, prokáže-li poškozený (žalobkyně), že při znalosti rozhodných skutečností, o nichž měl být poučen, bylo reálně pravděpodobné, že by zákrok nepodstoupil. Dle doplňku znaleckého posudku Fakultní nemocnice Olomouc ze dne 5. 6. 2017 č. FNOL EX 223/2017-86 měla být žalobkyně před operací dne [redacted] 2012 upozorněna na možná rizika výkonu a mimo jiné i na možné „porušení citlivosti dorzální strany palce anebo špičky a bříška palce a ovlivnění úchopové schopnosti palce“. Pozitivními následky výkonu bylo odstranění bolestí. Okresní soud dospěl k závěru, že žalobkyně by i při znalosti rozhodných skutečností, tzn. i při znalosti toho, že by v důsledku operace provedené dne [redacted] 2012 mohlo u ní dojít ke snížení citlivosti dorzální strany a bříška palce její levé ruky, zákrok podstoupila. Neshledal tedy příčinnou souvislost mezi porušením povinnosti žalovaného spočívající v provedení operace dne [redacted] 2012 bez souhlasu ze strany žalobkyně a vznikem škody na zdraví na straně žalobkyně. S tímto závěrem se odvolací soud po zopakování výslechu žalobkyně neztotožňuje. Navíc je třeba uvést, že okresní soud zamítl žalobu na základě závěru, že žalobkyně v tomto směru neunesla svoje důkazní břemeno, aniž by žalobkyni řádně a konkrétně o jejím důkazním břemenu nepoučil. Odvolací soud proto při jednání dne 9. 10. 2018 poučil žalobkyni o její povinnosti prokázat, že při znalosti rozhodných skutečností (o nichž měla být poučena) bylo reálně pravděpodobné, že by se rozhodla jinak, tj. že zákrok nepodstoupí. Žalobkyně navrhla svůj opakovaný výslech a slyšená odvolacím soudem jako účastnice řízení uvedla, že nejvíc ji v práci limituje to, že nemůže uchopit nástroje a pomůcky do tzv. špetky, neboť to jí znemožňuje právě ztráta citlivosti ve špičce palce. Má problémy při extrakci zubů, při dělání otisků, při používání zrcátka v ústech pacienta atd. Vadí jí i porucha citlivosti na dorzální straně palce. Před operací dne [redacted] 2012 mohla dělat otisky, i když s určitou bolestí, zrcátko udržela po nějakou dobu, poté musela práci na chvíli přerušit nebo vyměnit za ukazováček, když bylo třeba, pomohla jí sestra a práce jí trvala déle, ale vždy úkony v práci dokončila. Po operaci dne [redacted] 2012 zrcátko sice udrží, ale ještě kratší dobu než předtím a má problémy při dělání otisků, jsou to podobné problémy jako před operací dne [redacted] 2012, avšak v důsledku ztráty citlivosti a hybnosti palce levé ruky se zintenzivnily. V současné době provádí pouze jednoduché extrakce, složitější odesílá k jinému lékaři. Otisky dělá jen velmi těžko a raději to nechává na své kolegyni, která v její ordinaci nyní také pracuje. Informace o tom, že jí hrozí nebezpečí ztráty citlivosti palce, by ji určitě zastavila. Kdyby věděla o tom, že může dojít ke ztrátě citlivosti, ještě by určitě s operací počkala. Pokračovala by v rehabilitaci a brala prášky na bolest. Její rehabilitace probíhala teprve krátkou dobu od 6. 2. 2012, bolest se ještě mohla zlepšit, na rozhodnutí měla pouze jeden den. Kdyby se jí dostalo informace o nebezpečí ztráty citlivosti, tak by si zjistila další informace, ale neměla u sebe internet, nemohla si tedy sama nic zjistit. Trpí bolestí palce levé ruky i v současné době, a proto používá lék Nimesil, a když si ho vezme, bolest se přitlumí. Bolest palce levé ruky tedy lze řešit i za pomoci léku na bolest, avšak ztrátu citlivosti lékem zlepšit nelze.

19. Žalobkyně provozuje stomatologickou ordinaci, resp. je zubní lékařkou a ztráta citlivosti dorzální strany a špičky palce levé ruky ji nesporně omezuje v zaměstnání více než pacienta, který vykonává zaměstnání bez zvýšených nároků na manuální zručnost. Stomatologie je mimo jiné velmi přesná a jemná manuální práce, zubní lékař pracuje s malými předměty, citlivost v rukou je podstatným požadavkem pro plný a řádný výkon této práce. I vzhledem k tomu lze předpokládat, že pokud by se žalobkyni dostalo před operací řádného poučení o reálné možnosti ztráty citlivosti palce, že by zákrok ihned nepodstoupila. Byla-li by žalobkyně řádně poučena o možných negativních následcích plánovaného výkonu,

tj. o hrozícím zmenšení rozsahu hybnosti a citlivosti, snížení úchopové síly (viz doplněk posudku čl. 282 a násl.), jistě by právě s ohledem na své zaměstnání pečlivěji než jiný pacient zvažovala, zda bude s druhou operací souhlasit, to vše za situace, kdy žalovaným zvolený způsob léčby nebyl jediný možný. I v doplňku znaleckého posudku (na čl. 284 spisu) je jako alternativa k realizovanému výkonu uváděna dlouhodobá rehabilitace a analgetizace, jak tuto možnost zmiňovala žalobkyně ve své výpovědi. Žalobkyně byla přijata k hospitalizaci u žalovaného dne [redacted] 2012 s tím, že bude probíhat pouze její rehabilitace. Druhý den jí však ošetřující lékař sdělil, že bude provedena operace jizvy na palci levé ruky za účelem odstranění bolesti. Žalobkyně tedy nenastoupila do nemocnice žalovaného dne [redacted] 2012 s tím, že bude provedena operace, ale za účelem rehabilitace s cílem odstranit bolestivost jizvy. V důsledku změny postupu léčby neměla ani dostatečný čas na rozvážení všech možností ohledně dalšího řešení svých potíží spočívajících v bolesti jizvy na palci levé ruky. Rehabilitace u ní probíhala před druhou operací každý den od 6. 2. 2012 a odvolací soud považuje za logické a pravděpodobné, že kdyby žalobkyně věděla, že při druhé operaci může dojít ke ztrátě citlivosti palce levé ruky, ještě by s operací počkala a pokračovala by v rehabilitaci a bolest tlumila léky, zejména s přihlédnutím k tomu, že poranění povrchové větve nervu radialis je v případech revize jizvy vysoce pravděpodobné (viz doplněk posudku čl. 285 spisu). Přitom je notoricky známo, že k rehabilitaci nervů může dojít v delším časovém úseku a ke zlepšení mohlo klidně dojít i v delším časovém horizontu od první operace. Kdyby žalobkyně byla informována o možné ztrátě citlivosti dorzální strany a špičky palce levé ruky, určitě by si chtěla zjistit další informace, ale v nemocnici neměla u sebe internet a nemohla si sama nic zjistit a svobodně plně informovaná se rozhodnout. Odvolací soud tedy po zvážení všech uvedených okolností dospěl k závěru, že žalobkyně svojí výpovědí prokázala, že by při podání včasné a řádné informace o tom, že může při operaci dne [redacted] 2012 u ní dojít ke ztrátě citlivosti dorzální strany palce a špičky palce levé ruky a že poranění povrchové větve nervu radialis je v případech revize operační jizvy vysoce pravděpodobné, zejména vzhledem ke svému povolání, učinila negativní rozhodnutí, tzn. že by dne [redacted] 2012 operaci nepodstoupila a zvolila by konzervativní léčbu, tj. tlumila by bolest léky a pokračovala v rehabilitaci a hledala ještě jiné možnosti řešení svých potíží. Poukazoval-li okresní soud na podporu svého závěru na skutečnost, že žalobkyně dne [redacted] 2014 podstoupila operaci na pravé ruce, je třeba uvést, že šlo (na pravé ruce žalobkyně) o operaci první, která měla vést k léčení rhizartrósy, nikoli operaci, která by měla odstranit negativní následky první operace provedené na levé ruce žalobkyně. Operace ze dne [redacted] 2012 a ze dne [redacted] 2014 byly dva různé zákroky, které měly vést k jinému cíli a nejsou srovnatelné; operace dne [redacted] 2014 nebyla opakovanou operací ve zjizveném operačním poli a poranění povrchové větve nervu radialis hrozí ve zvýšené míře jen v případech revize jizvy. Jsou tedy splněny všechny předpoklady vzniku odpovědnosti žalovaného za škodu na zdraví vzniklou žalobkyni v důsledku operace dne [redacted] 2012, při níž došlo k porušení citlivosti dorzální strany a špičky palce její levé ruky.

20. Protože okresní soud se otázce škody a její výše vzhledem ke svému závěru o absenci příčinné souvislosti nevěnoval, odvolacímu soudu nezbylo, než rozsudek okresního soudu ve smyslu § 219a odst. 2 o. s. ř. a § 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř. zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

21. V dalším řízení se okresní soud bude zabývat jednotlivými uplatněnými nároky žalobkyně na náhradu škody na zdraví (bolestným, ztížení společenského uplatnění, náhradě za ztrátu na výdělku, ušlému zisku). Bude mít však na zřeteli, že žalobkyně má nárok vůči žalovanému jen na náhradu škody na zdraví vzniklé jí porušením nervu radialis při operaci dne [redacted] 2012 a spočívající pouze ve ztrátě citlivosti na dorzální straně a špičce palce levé ruky, nikoliv na náhradu škody vzniklé jí omezením hybnosti palce. Omezená hybnost palce je totiž dle znalce následkem Sudeckova syndromu (ten vznikl v důsledku nesprávné pooperační léčby

Shodu s prvopisem potvrzuje [redacted]

žalobkyně po operaci dne [redacted] 2011 a žalobkyně uznala, že za jeho vznik žalovaný neodpovídá a v tomto směru odvolání nepodala) a za účelem zlepšení hybnosti palce byla provedena při operaci dne [redacted] 2012 revize šlachy, která však neměla pro žalobkyni žádné negativní zdravotní důsledky. Poté okresní soud ve věci znovu rozhodne. V novém rozhodnutí o věci okresní soud rozhodne znovu o nákladech řízení, včetně tohoto odvolacího řízení (§ 224 odst. 3 o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné.

Hradec Králové 13. listopadu 2018

JUDr. Dana Mazáková v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje [redacted]